

Karácsonyi vásárunk feltűnést kelt meglepően olcsó áraival!

Szővetruhák P 24.- Satenmarocain ruhák P 47.-
Marocain ruhák .. P 39.- Téli köpenyek ^{nemes szőrmével P} 120.-
legujabb divat szerint

Külön occasio-
osztályunk rendki-
vül olcsó áron!

SEINER és KLINGER

női divatruház, Budapest, IV., Kosuth Lajos ucca 17

RÉGI HÁZAK, ÚJ HÁZIURAK

Restaurálják a budavári Nagyboldogasszony templomát; javítgatják ornaméntikáját, finom köcsipkéit és fehér fogazatát Mátyás király tornyának, melyet most állványok és létrák sokasága vesz körül. Ebben a furcsa ruhában, ebben a létraköpienyegben vigyáz most ez a karcsú, gyönyörű torony Budavár álmodozó házaira. Mert álmváros ez a Buda, mely a régi idők káprázatából él, illuziókból táplálkozik és a ragyogó Corvin-időkről álmodik, miközben lábai alatt lázas, ideges életet él a folyton folyvást fiatalodó Pest, melynek minden köve átalakulásról, megújulásról beszél. Ezalatt ős Buda házai álmodoznak. Nem szabad felébreszteni őket, hiszen lábujjhegyen jár itt még az idő is...

Az uccák néptelenek. Alig jár itt néhány ember. Csak a 16-os autóbusz zavarja meg olykor-olykor a nyugalmat és csendet a vén házak között. Az ablakokon vasrostély vagy zöld zsalugáter. Kopott kőcímer a régi portálos, bezártkapus, néma házak homlokzatán. Mindössze 157 lakóháza van Budavárának. A többi kincstári ház: hivatal, vagy templom és a 157 lakóház közül negyvenhétnek mágnás a gazdája. Az úri paloták zárt kapuján keresztül egy hang, egy szó nem szivárog ki az uccára. Olyan titokzatos és exkluzív itt minden. De azért csodálatosképpen mindenki tud itt a másiktól mindent: minden szatócs és minden kofa pontosan tudja, hogy mi történik a kapukon belül.

A „Vörös sün“

Nincs egyetlen kávéháza Budavárának; kocsma, kisvendéglő is csak egynéhány. Azt mondják, most nyílt meg egy nagyobb polgári vendéglő, de ennek se jósolnak hosszútávú életet.

— Mert kérem százhusz fillérért nem lehet nagymenűt adni Budán, ahol kilencven filléres nagymenűhöz és ötvenfilléres kismenűhöz szoktak hozzá az emberek! — mondja egy ősbudai.

A 157 budai házban mindössze 4460 lakót olvastak össze az utolsó népszámlálásakor. Ez a 4460 lakó 1165 lakásban lakik, de az 1165 lakásban csak 335 a fürdőszoba. Csöndes, előkelő város a Vár, ahol patinás minden. Itt vagy a maga palotájában lakik az ember, vagy pedig török időkből való emeletes pincék fölött meghúzódó régi, rozszant házakban. Olyan pittoreszk és olyan rozszant, egyike-másika e házaknak, mintha kérkedni akarna a rozszantságával és kokettálni akarna a szegénységgel. Budán vagy gazdagok laknak, vagy szegény emberek. A középső rend, az lassanként elszivárgott innen a Lovas útra, a Krisztinába, vagy a villa-övezetre, mert a városi ember ma már nehezen tud lemondani a kényelemről, a komfortról.

Históriai levegője van a Várnak. Minden

Allam-
sorsjáték

Főnyeremény

40.000
aranypengő

Húzás:
december 29.

17.000 különböző
nyeremény

kő múlt időkről és régi dicsőségről beszél. Az *Úri ucca* derekán csupa középkori kőportáléja van a házaknak; a bolthajtások bordázata négy-öt száz esztendő. Az *Iskola ucca* második számú házában kapualjába be vannak építve azok az ajtófélfák és gerendák, amelyek a hagyomány szerint még Hédevári Kont István házából valók: annak a lázadó Kont Istvánnak a házából, akit harmincad magával ép az idén múlt negyszázötven esztendeje, hogy Zsigmond király a Szent György téren lefejeztetett.

Hercegek és főhercegek

Ebben a kis házban, melynek „Vörös sün“ a címe, egykoron, a XVIII. század közepén, bálakat rendeztek és színházat játszottak. Az *Úri ucca* 13. számú házában még szinte érintetlenül láthatók a középkorból maradt bolthajtások és ablakdíszek. Ennek a háznak a földszinti termeiben rezidenciát most a lengyel követség. Az angol követnek szintén nagy a történelmi érdeke, csak hogy az angol követ a történelm mellett nem veti meg a modern kényelmet és a gyönyörű kilátást sem. Éppen azért a brit követségnek a *Verbőczy ucca* 1-es számú házat vásárolták meg, mert ennek a háznak az ablakaiból nagyszerűen lehet látni az eleven életet élő és dolgozó Pestet. *József*, *Frigyes* és *Albrecht* főhercegeken kívül negyvennégy mágnásnak van háza a Várban. Van palotája *Batthyány-Strattmann* hercegnek, van palotája *Eszerházy* hercegnek és *Hohenlohe* Klodwig hercegnek. Volt háza *Windischgrätz* Lajos hercegnek is, de eladta.

Egyáltalában nagyon érdekes, hogy milyen sűrűn változnak a várbeli mágnás és nem mágnás paloták gazdái. Nemrégiben csupán az *Úri ucca*ban öt Széchényi palota volt; ebből már csak egy van, amelynek egy *Széchényi* grófnő a tulajdonosa. A *Batthyány*, *Hohenlohe* hercegek palotáit lakók lakják. Idős gróf *Széchényi* Imréné két úriuccai házat *Izabella* főhercegnő vette meg. Ezekben is idegenek laknak. Talán a legkedvesebb vidéke a Várnak a *Dísz tér*. *Batthyány-Strattmann* Ödön herceg palotáját (*Dísz tér* 3.) még 1748-ban *Mária Terézia* idejében építették át barokk palotává. Azóta azonban de sokszor átalakították és átépítették ezt a palotát, mely különben arról is nevezetes, hogy 1882-ben itt gyilkolták meg *Majláth* Györgyöt, az utolsó országhírót és sokáig ebben a palotában lakott *Jenő* főherceg. A mellette levő palota, amely nem is olyan régen még *Klotild* főhercegnőé volt, most a *Vallásalapé* és a *Nunciatura* székel benne. Nagyon kedves a *Dísz tér* 6. számú ház, *Miklós* Andor palotája. Az új gazda a régi rozszant ház helyébe nagyon finom külsejű, archaikus stílusban tartott palotát építtetett. A *Dísz tér* 7. számú ház *Bolza* Marietta grófnőé volt, de eladta egy hatvani szőlőbirtokosnak és helyébe megvette a *Tárnok ucca* 1. számú palotáját. A 10-ik számú ház a gróf *Széchényi* Gézáé. A 11-es számú házat pedig, mely a *Zichy* Tivadaré volt, most árverezték el. *Edelshelm-Gyulai* Lipótnak két nagyszerűen restaurált háza van a *Dísz* téren. Azután itt van a *Dísz* téren a nagyváradi egyház *Szent*

*Sziv*ről elnevezett fundusának sárgára meszelt háromemeletes háza is. A *Honvéd-szobor* háta megett, ennek a háznak a helyén állott valamikor a *Marcibányiak* egyemeletes palotája. Ezt a palotát *Kovács* Pál redőnygyáros vette meg és olyan háromemeletes modern bérházat cserdített a helyébe, hogy elcsúfította vele az egész *Dísz* teret.

Gazdát cserélt paloták

Gróf *Esterházy* Móricnak a *Kard* uccában van háza. Idősebb gróf *Zichy* Vladimírnek pedig a *Fortuna* uccában volt háza, amelyet *Guttman* Hermann vett meg. Báró *Malcomes* Gyula is eladta *Fortuna* uccai házat, amelyet az új gazda nagyon szépen restaurált. Az *Országház* ucca 2. számú háza a háború előtt még báró *Vécsey* Lászlóé volt. A háború után megvette gróf *Sztáray* Mihály. *Sztáray*tól megvette herceg *Windischgrätz* Lajost, most pedig a *Pongrácz* Jenő grófé a ház. Az *Országház* ucca 5. számú házat csak nemrég adta el báró *Piret-Bihain* Gyuláné. Egyébként ebben az uccában van *Frigyes* főherceg *Dárda* uccára szóló háza is. Az *Úri ucca* 2. számú háza most báró *Bánhidj* Antalnéé. Ez a ház békében *Chotek* Rezső grófé volt. A 16. számú házat, melyet *Madarassy* Gábornétól vett dr. *Ullmann* Andor, most *Albrecht* főherceg vette meg. Így aztán *Albrecht* főherceg háza szomszédságba került azzal a két házzal, amelyet annak idején édesanyja, *Izabella* főhercegnő vásárolt öv. gróf *Széchényi* Imrénétől. A régi középkori emlékeket lehelő házak közül egyike a legérdekesebbeknek a 38. számú ház, amely most a *Budai Jótékony* Nőegyleté. *Mingyár*: a szomszédságában van az a régi ház, amelyet új gazdája, dr. *Hirsch* Albert nagyon szépen restaurált. *Hohenlohe* herceg házában a közelében van a hercegrómai háza.

A restaurálás körül.

A *Verbőczy ucca* 1. számú háza — mint említettük — az angol követségé, amelyet báró *Piret* Bélától vásárolt a Brit állam. Mellette van báró *Hatvany* Józsefnének három háza. Ezek közül a 7-ik számú talán a legszebben restaurált ház az egész Várban. Ezt a palotát *Mária Terézia* idejében építették az *Erdődy* grófok. Híres palota volt ez: híres volt fényes és drága berendezéséről, előkelő vendégeiről és nagyszerű báljairól. *Mingyárt* a szomszédságában van a bányakapitányság rozszant háza, amely valamikor *Garnison*-Arrest volt. Negyvenkilencben nagyon sok jó magyar ide volt lecsukva. Utána három kis ház következik, amelyet egymásután vásárolt meg *Cartier* Lajos párizsi ékszerész, akinek magyar asszony: *Almássy* Jaqueline grófnő a felesége. A 17-ik számú ház *Apponyi* Albert özvegyéé. Az utána következő két ház pedig *Zichy* Rafael gróféé. A Bécsikapu térsandító kis icé-picé rozszant ház fejezi be a sort. Ez az icé-picé ház pedig a *Márkus* Emiliéé. A *Tárnok ucca* 1. számú háza gróf *Zichy* Domokos feleségéé, *Bolza* Mariettáé. Szép palota ez, de még szebb is lehetne, ha az új gazda nemcsak a belsejét, de a frontját is restauráltatta volna. A restaurálás azonban egy kis baj esett. Ugyanis az utóbbi esztendőkből, hála az egeknek! a város mégis több gondot és figyelmet fordít a régi budai házak stíluszerű restaurálására, mint azelőtt. *Szablya-Frischauf* Ferenc vezetésével egy kis műértő bizottság örködik afölött, hogy a derék pallérok jobban már ne rontsák el a város képét a Várban.

Mikor híre ment, hogy *Zichy* Domokos gróf restauráltatni akarja a házat: megjelen! a *Szablya*-bizottság és előterjesztette tanácsait, hogy miképp lehetne stíluszerűen átalakítani a palota homlokzatát. Az új gazda azonban félreértette a tanácsokat és dühbejött.

— Önök akarják előírni nekem, hogy mit csináljak én a házammal? — mondta *Zichy* gróf szigorúan. — Hát az én dolgomba nem fognak Önök beleszólni!

Erre Domokos gróf restauráltatta a palota belsejét, ellenben a palota uccai frontja ma is olyan, amilyen volt, mikor megvásárolta. És így is fog maradni, nehogy *Szablya*ék beleszólhassanak a *Zichy* Domokos dolgába.

Kellemes karácsonya, bo' dog új-
éve lesz, ha 7—10 napot tölt

a Svábhegyi Szanatóriumban
Kura, sport, szórakozás.
Mérésékelt árak.

Bolza Marietta grófnő palotájának a szomszédja az a ház, amelyben a zeneszerző *Volkman* Róbert született. Ezt a házat *Madarassy-Beck* Ilona bárónő vásárolta meg özvegy *Liptay* Béláné bárónőtől. Az 5-ik számú ház valamikor *Császka* kalocsai érseké volt. Azután báró *Edelshelm-Gyulai* Lipóté lett. Később *Hatvany* Lajos báró vette meg, aki pompásan restauráltatta ezt a nagyszerű kis palotát, amelyet a háború után *Cartier* Lajos, a párizsi ékszerész vásárolt meg. *Cartier* az összeomlás után látogatott ide Pestre. Itt ismerkedett meg *Almássy* Jaqueline grófnővel, gróf *Bissingen* özvegyével és itt ismerkedett meg ezzel a kis palotával is. *Almássy* grófnőt feleségül vette; ezt a *Tárnok* uccai palotát pedig megvásárolván, fényesen berendezte. Most ez a palota is eladó. Egylőre *Pallavicini* György örgróf lakik benne.

A *Tárnok* uccai páratlanszámú paloták sorát az *Esterházy* hercegek gyönyörű kertes palotája fejezi be. Ebben a hatalmas palotában *Pál* herceg lakik. Magánpalota volt valamikor a mai miniszterelnöki palota is. A lovasbravújról híres *Sándor* Mór grófé volt. Az 50-es években ebben lakott *Albrecht* főherceg, Magyarország akkori helytartója. Később *Pallavicini* örgróf vette meg és *Pallavicini*től vásárolta a magyar állam.

Tárnokmester Kanizsai háza

De sok lenne elmesélni, hogy mi minden van a Várban és melyik palotában lakik? Egy bizonyos: sűrűn változtatják a gazdáikat ezek a paloták, meg ezek a kedves, vén rozszant budai házak, amelyeknek kőportálos kapualjában rendszeren ott találja az ember a furcsa, ósdi mángorlót és a porlót, a szűk, kicsi udvar hátuljában pedig egy-egy zöldre festett dézsában ott virít az óleander: az ablakban meg a muskátli és a fukszia. Érdekes az is, hogy a háztulajdonosok között mennyi a nő. De amerre megy, ahová lép az ember, mindenünnen emlékek és történelmi árad felénk. Az egyik helyt templomból épített színházat, vagy kőostorból csináltat kaszinót *József* császár; a másik helyt: a *Szentháromság* uccában, a régi Városháza, vagy az az öreg sárga épület fog meg bennünket, melynek falán azt hirdeti a kőtábla, hogy „Itt állott 1391-ben udvari tárnokmester *Kanizsai* Miklós háza, melyet a *flórenci* *Berti* Anzselótól 600 aranyfonton vett. Mellette észak felé állott akkor a nyúlzigeti dömés szüzek háza, nyugat felé pedig, vagyis szemben a városházzal 1375—1385-ig *Ulving*nak, *Buda* város bírájának háza“.

Ügy látszik, hogy a régi házak új gazdáinak több érdekük van a stíluszerűség iránt: ezek szívesebben költenek a régi paloták archaisztikus restaurálására, mint a történelmi nevű régi háziurak. A *Bécsikapu* téren például van egy kis palota — medaillonok díszítik a homlokzatát —, ezt a palotát gazán finoman restauráltatta az új gazda és még van néhány budai ház a régi uccák során, melyeknek megújított arculatjára jól esik feltekinteni.

Pásztor Mihály